

Biroul permanent al Senatului

Bp. 35 / 2.02.2023

Biroul permanent al Senatului

L. 99 / 27.02.2023

AVIZ

referitor la propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității și a Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat

Analizând propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității și a Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, transmisă de Secretarul General al Camerei Deputaților cu adresa nr. Plx792/20.12.2022 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D1495/20.12.2022,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, cu completările ulterioare, și al art. 33 alin. (4) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ, cu modificările ulterioare,

Avizează negativ propunerea legislativă, pentru următoarele considerente:

1. Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008, cu modificările și completările ulterioare, precum și completarea Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, cu modificările și completările ulterioare.

Demersul legislativ vizează instituirea obligației Consiliului Național pentru Studiarea Arhivelor Securității de a sesiza „din oficiu și de îndată” instanța în vederea constatării calității de lucrător al Securității. Totodată, se prevede încetarea plății pensiei de serviciu pentru pensionarii militari care au avut calitatea de lucrători ai securității, constatată prin hotărâre judecătorească.

2. Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă se încadrează în categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art. 73 alin. (3) lit. p) din Constituția României, republicată, iar în aplicarea prevederilor art. 75 alin. (1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Senatul.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

4. Potrivit Expunerii de motive, proiectul „aduce deconspirarea Securității din sfera abstractă a blamului moral, care conform OUG Nr. 24/2008 se rezumă la simpla publicare a numelor lucrătorilor Securității în Monitorul Oficial, Partea a III-a, **în sfera concretă a sancționării** abuzurilor și încălcărilor drepturilor omului de care aceștia s-au făcut vinovați în perioada 6 Martie 1945 - 22 Decembrie 1989, potrivit hotărârilor definitive ale instanțelor”.

Prin **Decizia nr. 530/2009**, Curtea Constituțională a reținut că *„Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 urmărește scopul de deconspirare, enunțat în preambul, a persoanelor care au contribuit la instrumentarea dosarului întocmit de Securitate, prin consemnarea publică - publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a, și punerea la dispoziția mijloacelor de informare în masă de către Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, în temeiul art. 12 alin. (1) din ordonanță a celor care ocupă demnitățile sau funcțiile enumerate în art. 3, precum și a celor care își manifestă intenția de a candida pentru alegerea sau numirea în aceste demnități sau funcții.*

*Sub acest aspect, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 operează o modificare substanțială a regimului juridic aplicabil persoanelor constatate ca fiind "lucrătoare ale Securității" față de prevederile Legii nr. 187/1999, declarată neconstituțională prin Decizia nr. 51 din 31 ianuarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 95 din 6 februarie 2008. Astfel, reglementarea anterioară nu a urmărit doar deconspirarea persoanelor care au participat la activitatea de poliție politică comunistă, **ci a promovat răspunderea juridică** și politică a acestora, cu scopul îndepărtării lor din anumite funcții, și împiedicarea lor de a candida pentru alegerea sau numirea în acele funcții. Mai mult, așa cum a reținut Curtea Constituțională prin decizia menționată, legea crea premisele unei forme de răspundere morală și juridică colectivă, pentru simpla participare la activitatea serviciilor de informații, fără vinovăție și fără existența unei fapte de încălcare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale”.*

De asemenea, pronunțându-se asupra unei obiecții de neconstituționalitate a unei legi a lustrăției, Curtea Constituțională a reținut prin **Decizia nr. 820/2010** că „*După o încercare nereușită, cea din 1997, adoptarea în România a Legii lustrăției este lipsită de eficiență juridică, nefiind actuală, necesară și utilă, doar cu o semnificație exclusiv morală, ținând seama de perioada mare de timp care a trecut de la căderea regimului totalitar comunist*”.

Față de cele de mai sus, prin **scopul** enunțat în Expunerea de motive, respectiv **de a stabili o răspundere juridică** a persoanelor care au avut calitatea de lucrători ai Securității, soluțiile legislative preconizate sunt contrare celor statuate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa.

5. La art. II, la textul propus pentru **art. 3¹**, norma este lipsită de claritate, previzibilitate prin locul plasării acesteia în actul normativ de bază și în lipsa completării acesteia cu norme de procedură în baza cărora CNSAS să poată aduce la îndeplinire respectiva dispoziție.

6. La cel de-al doilea art. II, la textul preconizat pentru **noul „alineat 71 (1) h”**, care ar trebui să se introducă în Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, semnalăm imposibilitatea aplicării soluției propuse, dat fiind că nu se înțelege ce persoane au fost vizate a fi eliminate din categoria beneficiarilor de pensii militare de stat.

În acest sens, precizăm că definiția expresiei „*lucrător al Securității*” este prevăzută la art. 2 lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, asupra căruia nu se intervine prin prezentul proiect, în următoarea redactare: „*orice persoană care, având calitatea de ofițer sau de subofițer al Securității sau al Miliției cu atribuții pe linie de Securitate, inclusiv ofițer acoperit, în perioada 1945-1989, a desfășurat activități prin care a suprimat sau a îngrădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului*”. Această definiție nu este respectată în textul preconizat pentru noul „alineat 71 (1) h”, care conține formularea: „lucrătorii Securității, adică persoanele care, având calitatea de ofițer, subofițer sau angajat civil al Securității sau al Ministerului de Interne, inclusiv sub acoperire, în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, au desfășurat activități prin care au vizat suprimarea sau îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a căror calitate a fost constatată prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă”.

De asemenea, semnalăm că textul propus este susceptibil să încalce principiul constituțional al neretroactivității, dat fiind că, la

momentul adoptării Legii nr. 223/2015, nu a fost prevăzută o asemenea excludere de la beneficiul pensiei militare de stat.

Precizăm că în Decizia nr. 56/2014, Curtea a statuat că „premisele analizării dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție este existența unui conflict real de legi în timp, și anume legea nouă să aibă un caracter novator, astfel încât noile reguli să fie susceptibile să se aplice situațiilor constituite înainte de intrarea ei în vigoare, în baza legii vechi”. Observăm că prezenta propunere, prin textul preconizat la cel de al doilea art. II, introduce o condiție negativă nouă de acordare a pensiei de serviciu dobândite înainte de intrarea ei în vigoare, în temeiul legii vechi, aflate în plată. Prin urmare, în lumina jurisprudenței Curții Constituționale, există un conflict real de legi în timp, conflict care nu poate fi soluționat decât aplicând dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție care consacră principiul neretroactivității legii.

Observația referitoare la retroactivitate este valabilă și pentru **art. III**, care introduce un nou caz de suspendare a plății pensiei.

7. La **art. III**, referitor la suspendarea plății pensiei de serviciu după „punerea în mișcare a acțiunii judecătorești pentru constatarea calității de lucrător al Securității” „până la soluționarea definitivă a cauzei”, în plus față de observația de mai sus, precizăm că soluția preconizată este de natură a încălca art. 47 din Constituție, referitor la dreptul cetățenilor la un nivel de trai decent și la obligația corelativă a statului de a asigura cetățenilor un nivel de trai decent, inclusiv prin acordarea unei pensii, deoarece nu este preconizată nicio altă formă de prestații de asigurări sociale de care persoanele vizate prin proiect ar putea să beneficieze până la pronunțarea unei hotărâri definitive și nici faptul că dacă se respinge acțiunea, persoana va beneficia de pensia de serviciu neacordată în perioada de suspendare.

În subsidiar, semnalăm că, din punctul de vedere al terminologiei juridice, acțiunea în constatarea calității de lucrător al Securității **se introduce**, nu se pune în mișcare, deoarece doar acțiunile penale se pun în mișcare.

Față de cele de mai sus, propunerea legislativă nu poate fi promovată în forma propusă.

PRESEDINTE
Florin IORDACHE

București
Nr. 10/05.01.2023

L. nr. 223/2015

M. Of. nr. 556/27 iul. 2015

Lege privind pensiile militare de stat

- ¹ promulgată prin D. nr. 682/2015 M. Of. nr. 556/27 iul. 2015
Decret pentru promulgarea Legii privind pensiile militare de stat
- ² modificări prin O.U.G. nr. 57/2015 M. Of. nr. 923/11 dec. 2015
Ordonanță de urgență privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare
modifică art. 25 alin. (1), art. 26 alin. (1), art. 28, art. 29, art. 30, art. 31 alin. (1) art. 33, art. 39, art. 40, art. 55 alin. (1), art. 64 alin. (1), art. 76 alin. (2), art. 92 lit. a), art. 94, art. 108, art. 109, art. 110 alin. (1), (2), (4) și (8), art. 111 și art. 122; introduce alin. (3) la art. 31 și art. 122_1; abrogă art. 22, art. 60 alin. (2), art. 70 și art. 88 lit. i)
- ³ modificări prin O.U.G. nr. 59/2017 M. Of. nr. 648/7 aug. 2017
Ordonanță de urgență privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu
modifică art. 59 și art. 60; introduce lit. l) și m) la art. 3
- ⁴ modificări prin O.U.G. nr. 82/2017 M. Of. nr. 902/16 nov. 2017
Ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea unor acte normative
modifică art. 31 la 1 ianuarie 2018
- ⁵ modificări prin O.U.G. nr. 90/2017 M. Of. nr. 973/7 dec. 2017
Ordonanță de urgență privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene
prorogă cu 6 luni termenele prevăzute la art. 109 alin. (3) și art. 110 alin. (1)
- aprobată cu completări prin L. nr. 80/2018 M. Of. nr. 276/28 mar. 2018
- ⁶ modificări prin L. nr. 149/2018 M. Of. nr. 530/27 iun. 2018
Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul apărării, ordinii publice și securității naționale
introduce alin. (1_1) și (1_2) la art. 81
- ⁷ modificări prin O.U.G. nr. 114/2018 M. Of. nr. 1116/29 dec. 2018
Ordonanță de urgență privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene
modifică art. 59, art. 60

Prevederile capitolului IV se aplică începând cu data de 1 ianuarie 2019.

-
- ⁸ completat prin L. nr. 23/2019 M. Of. nr. 30/10 ian. 2019 *introduce alin. (1_1) la art. 55*
Lege pentru completarea art. 114 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice și a art. 55 din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat
- ⁹ completat prin L. nr. 69/2020 M. Of. nr. 457/29 mai 2020 *introduce alin. (3) la art. 21*
Lege pentru completarea art. 21 din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat
- ¹⁰ completat prin L. nr. 234/2020 M. Of. nr. 1036/5 nov. 2020 *introduce art. 71_1*
Lege pentru completarea Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat

O.U.G. nr. 24/2008

M. Of. nr. 182/10 mar. 2008

Ordonanță de urgență privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

aprobată cu modificări și completări prin L. nr. 293/2008

M. Of. nr. 800/28 nov. 2008

¹ rectificare

RECTIFICARE

M. Of. nr. 227/25 mar. 2008

rectifică alin. 2 din preambul, art. 5 alin. (3), anexa

² modificări prin

L. nr. 293/2008

M. Of. nr. 800/28 nov. 2008

Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

*modifică preambulul, art. 1 alin. (2), (5), (10) și (13), art. 2 lit. a) și b), art. 3 partea introductivă și lit. h), art. 3 lit. l), o), r), u) și z), art. 4 alin. (1), (2) și (4), art. 5 alin. (1), alin. (2) partea introductivă și lit. h), alin. (4) partea introductivă, art. 7 alin. (1) și (3), art. 8 partea introductivă, art. 10 alin. (2), art. 11 alin. (1) și (2), art. 14 lit. e), art. 17 alin. (13), art. 18, art. 25 alin. (2), art. 28 alin. (3), art. 30 alin. (5), art. 31 alin. (4), art. 33 alin. (1), art. 34, art. 36, art. 37 alin. (1), anexa;
introduce lit. h_1) la art. 3, lit. d_1) la art. 5 alin. (2), alin. (8) la art. 30;
abrogă art. 2 lit. c), art. 5 alin. (6)*

³ aprobată cu modificări și completări prin

L. nr. 293/2008

M. Of. nr. 800/28 nov. 2008

Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

⁴ rectificare

RECTIFICARE

M. Of. nr. 810/3 dec. 2008

rectifică anexa

⁵ modificări prin

D.C.C. nr. 672/2012

M. Of. nr. 559/8 aug. 2012

Decizia nr. 672 din 26 iunie 2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

suspendă pentru o perioadă de 45 zile dispozițiile art. 2 lit. b) teza întâi cu privire la sintagmele "indiferent sub ce formă" și "relatări verbale consemnate de lucrătorii Securității", (termenul se împlinesște la 21 septembrie 2012) după care operează dispozițiile art. 147 din Constituție

⁶ admisă excepție de neconst. prin

D.C.C. nr. 672/2012

M. Of. nr. 559/8 aug. 2012

Decizia nr. 672 din 26 iunie 2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității

art. 2 lit. b) teza întâi cu privire la sintagmele "indiferent sub ce formă" și "relatări verbale consemnate de lucrătorii Securității"

7 modificări prin	L. nr. 187/2012 Lege pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal	M. Of. nr. 757/12 nov. 2012	<i>modifică, la data de 1 februarie 2014, art. 30</i>
Dispune republicarea cu renumerotare			
(v. Decizia I.C.C.J. nr. 4/2014 - M. Of. nr. 434/13 iun. 2014)			
8 modificări prin	D.C.C. nr. 107/2014 Decizia nr. 107 din 27 februarie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 lit. b) și ale art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității	M. Of. nr. 318/30 apr. 2014	<i>suspendă pentru o perioadă de 45 zile dispozițiile art. 10 alin. (1) (termenul se împlinește la 14 iunie 2014), după care operează dispozițiile art. 147 din Constituție</i>
9 admisă excepție de neconst. prin	D.C.C. nr. 107/2014 Decizia nr. 107 din 27 februarie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 lit. b) și ale art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității	M. Of. nr. 318/30 apr. 2014	<i>art. 10 alin. (1)</i>
10 modificări prin	L. nr. 161/2019 Lege pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității	M. Of. nr. 630/29 iul. 2019	<i>introduce 5_1, 12_1 și 12_2; abrogă art. 32</i>
<i>ieșit din vigoare - scos din evidență</i>			
11 modificări prin	D.C.C. nr. 794/2021 Decizia nr. 794 din 23 noiembrie 2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 161/2019 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, în ansamblul său, precum și a dispozițiilor art. 2 lit. b) teza întâi din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității	M. Of. nr. 1198/17 dec. 2021	<i>declară neconstituțională L. nr. 161/2019 și suspendă dispozițiile legii (termenul se împlinește la data de 30 ian. 2022), după care operează dispozițiile art. 147 din Constituție</i>